

En dan weet ik zeker dat ik niet bij de weer...

O, je schrok.

Ik schrik me onhoorlijk zeg, wat is er nou weer voor een idiot?

Weer een karretje.

We hebben er sinds 1969 staat er al een karretje.

En dan moesten de india's ook, alsof ze het buskruid hadden uitgevonden van een flauwe koel.

Leuk toch voor zo'n land? Hij had het toch een beetje nog opkomend zijn?

Zonder van de geld van het land.

Een succes wat ze kunnen vieren daar.

Ja, wij sturen toch ook geen karretje naar de baan?

Misschien met Rutte erin.

Dat is wel awesome, weet je mij wel?

Jij had ook een onderwerp voor vandaag?

Ik had een onderwerp en ik dacht bij mezelf...

...we moeten maar weer eens iets aan de kunst doen, dus dat ga ik ook doen.

Daar kwamen ook veel vragen nog over van luisteren.

Er zijn ook mensen die zeggen, die schilderij was niet geschikt, dat was ook veel fans.

Ja, je weet, je weet, je kunt het nooit mensen naar de democratisch kunnen...

...wit ze nooit naar de zin maken, daar komt het opnieuw.

Ik wou vorige keer, he?

Ja, ik was eigenlijk herinnerd geraakt aan de boek van Paul Kennedy, de Huizen of the Great Powers.

Dat heeft in de tijd, in de laatste jaren tachtig is dat verschijnen.

Dat was een soort geopolitieke chroniek van 500 jaar wereldgeschiedenis.

En op Passelstaven had hij ook een aantal voorspellingen gedaan.

En het interessant is, die klopte gewoon de neils helemaal niet, al op relatief korte termijn niet.

Dus ik wou eerst aandabesteden aan de boek.

Kort hoor, ik ga dat niet helemaal uit de doeken doen.

En ten aang mij afgaan, waarom zijn nou die voorspellingen die? Waarom klopte die nou niet?

En de ene bereid dan waar dat heen gaat, het gaat altijd anders dan je denkt.

Wie had daar nou gerekennen op die opzicht?

Niet de WVD, met een cynische plannetje.

We knallen het kabinet uit elkaar op basis van emiratie.

Dan kunnen we verder eigenlijk helemaal niet zo vertrekkelijk veel doen, maar de avond om lekker doen.

En daar binnen hebben we de verkiezingen en dan zitten we weer via de battle.

Nog één aspect daarover, want Nieuwsuur had van de week nog stukke de brief-eigenleed die na de Kamer gestuurd zou worden,

maar nooit gestuurd is, waarin stond hoe dicht ze dus op het gebied van migratie bij elkaar waren.

Volgens mij zei de commentaten nog nooit in de afgelopen decennia zijn politieke partijen zo zich bij elkaar geweest.

Nee, ik begreep ook dat de betrokken er geschokt waren op dat rut er dus ineens boos werd.

De vijfste op tafelingslaan en hoe dat het ineens een kabinetcrisis was.

Zo had ik dan ook de woorden van Hugo de Jonge interpreteerd dat hij nog over baas was.

Die lag met zijn hoofd op tafel, volgens mij.

Dat het ineens escaleerde naar een pleuk in het kabinet.

Welke luisteren zei, kijk dit is wat Maarten dus bedoelde met moord met voortberichtig raden.

Ja, zeker. Fijn dat ik ook nog eens de woorden krijg, dat ik in enkele maal ook gelijk heb gehad in mijn interpretatie in dit geval.

Ik heb niks verspeld, natuurlijk, het was een interpretatie.

Ja, dus ik wil Paul Kennedy doen, rise and fall is the great powers.

En daarbij ook om aan te vragen, kun je überhaupt geopolitiek wel iets voorspellen, hoe zinvol is dat eigenlijk?

Ik spreek ook hier even tegen al die mensen op het internet die achteraf van alles nog wat prima weten te voorspellen.

Inderdaad, dames en heren, dat is betrekkelijk makkelijk om dat te voorspellen.

Toch kan ik u verzekeren, iedereen kan voorspellen dat het vele wereld door het begin tussen september 1939.

Voor de aardigheid heb ik nog eens een artikel gelezen van een heel geleerd iemand die ik meen op 31 augustus 1939,

kan ook in september zijn, weet ik, weet het niet precies.

Een enorm leuk artikelschrijver en die uitlegt dat Duitsland natuurlijk niet aan een oorlog gaat beginnen,

want dat zal op heel makkelijke twee fronten oorlog worden en die kun je beter niet voeren.

En tja, kijken ze even hoe dat afgelopen is.

Wie heeft het geschreven, weet je de naam?

Daar weet ik niet meer.

Klassetoon is in keezingshistorisch archief mijn kwarde genoemd.

Dus ik wou aan die Kennedy aandapsteden en daarna wil ik, wat werd mij geadviseerd, of niet zet ik, ik ken de herboek niet, wil ik een boek van Kennedy bespreken waarin die een aantal keerpunten in de Tweede Wereldoorlog behandelt, maar in die laat zien hoe daar probleemoplossers,

wetenschappers samen hebben gewerkt om een lastig vraagstuk tot een goed einde te brengen.

Hoe maken we een eind aan de Duitse Dijkbootbedreiging?

Want wat staat ons te doen om die enorme effectiviteit van de weermacht te bestrijden?

En daar komen heel interessante dingen uit te voorscheiden.

Dan weet ik natuurlijk op dit moment de titel niet, maar je kunt dat even zo opzoeken.

Tu-Pan-Kennedy in op Amazon, sorry, voor de moreel bewogen op een iets andere zoek site.

Daar kan mij niet schelen en dan zit-ie voorzellig wel.

Wat ja, als je tegenwoordig zet, ik bestel mijn boeken bij Amazon.

Nou dan, eh, ben je eigenlijk al, eh, welke halve faciërs er komt, het was een beetje op die...

Ja, eh, maar ik mag natuurlijk ook niet zeggen, ik mag gewoon klaar me maken.

Volgens mij mag je alles zeggen, want je wil er geen regelscholen van.

Nou, vooral als de loop eruit is bij een, u leest graag, Engels, talige detectives en thrillers.

Als de loop eruit is, dan betaalt u op Amazon een dollar of vier, vijf.

En ik begreep op Bolcom voor precies dezelfde boeken aanzienlijk meer.

Ik heb het dan wel over de digitale versies van die boeken.

Kun je niet in bladeren?

Nee, ik heb niet in bladeren.

Je moet gewoon op je computer, op je tablet of op je laptop lezen.

Ja.

Maar dit zijn dus allemaal onderwerpen voor de toekomst, want daar zit dus ook nog bij van hoe de weermacht goed kon vechten.

Dat ga je dus ook nog apart doen.

Ja, dat blijft toch een hele merkwaardige gezaakte, extreme effectiviteit van de weermacht.

Dat ze er slot te verloren hebben, godzij dank.

Maar er kwam ook voornamelijk wel hem dat het tegenstanders ondertussen zo omvangrijk waren in Amerika,

en de Soviet Union, en Engeland tegelijkertijd.

De drie andere grootste wereldmogendheden tegelijkertijd.

Terwijl die Duitsers ook want die stomen in Italië hebben geholpen in Noord-Afrika.

En ook omdat het een beetje een lule hondenwerp is om te zeggen dat die Duitsers zo kloten goed konden vechten.

Maar ook als je het statistisch bekijkt, dan is dat gewoon zo.

En goed, eigenlijk legt Kennery uit hoe stap voor stap voor stap, met name er dus geleerd hebben, hoe je die Duitser effectiviteit, hoe je die kon stoppen.

En dat is toch wel interessant.

Maar dan nog één op één, binnen de Duitsers altijd, één op één.

Ja, stuk 5 op één wordt, of 10 op één, ja, dat dan natuurlijk niet.

En mij had dat gegrepeerd omdat ik over die Market Garden-zaken heb geschreven.

En als je dan toch ziet, het gepruts van die Engelsen daar in Arnhem, in de buurt van Arnhem.

En de fabuleuze temp over in die Duitsers begrijpen wat er aan de hand is en wat er tegen gedaan moet worden.

En in feite blokken ze de Engelsen op de eerste dag al.

Je staat klaar, dan zie je al dat het mislukt is.

Maar hoe verklaar je dat? Wat is het verschil tussen die twee groepen?

Ja, dat is ook een kwestie van cultuur die in zo'n apparaat is.

De Engelse parachutisten waren grotendeels hele jonge, jonge, zonder enige geveerservaring.

Ja, de Duitsers die hadden over, die recruteerden, Jan en alle mannen ook die op kantoren zaten en die moesten die werden ook ingezet.

En waren daar natuurlijk de standaard van twee SS-tevisies, dus er waren was personeel met enorme geveerservaring.

Maar je staat er toch van te kijken met name, en dat is ook een aspect van de Wierma.

Tempo, tempo, tempo, dat is wel heel indrukwekkend toch?

Maar dit is dus allemaal voor de volgende keer, nu doe je dus...

Ja, dit is allemaal voor de volgende keer.

Als ik het niet overleef, dan moet je iemand anders in huren die nog een heel programma kan afwerken, zal ik me zeggen.

Je weet dat ik de vorige keer in de Eervoet over een stoeptegels ben gestruikeld.

Als waar beschadigd ben geraakt, ik heb nog één hele dag een beetje op mijn hotelkamer zitten

dutten om over de slag heen te komen.

Vandaag is het kunst.

Vandaag kunst, zo is het.

En ik vind, volgens mij zijn er veel mensen die op hun telefoon luisteren, of misschien wel op hun laptop luisteren.

Of op hun, weet je dat ding, een iPad luisteren.

En daar moet je eerst even in typen voordat ik door ga, Zanredam.

Ik zal het even voor je spelen, S-A-E-N-Zaan-R-E-D-A-M-Zanredam.

Eventueel diept u in Pieter en Zanredam slash en dan Mariaplaats, M-A-R-I-A-P-plaats.

Dan zult u een schittigend schilderij te zien krijgen.

En over dat schilderij gaat het vandaag, een schilderij van Pieter Zanredam.

Maar eerst even, wie is Pieter Zanredam?

Dat was een Nederlandse schilder, het was een klein mannetje met een boggel.

Het was dus eigenlijk een enkelopzicht zielig, maar dat was wel een afwijkerdekseplaat.

Laat het mij even zo zeggen, hij leefde ook een betrekkelijk teruggetrokken leven.

Maar hij was in buiten gewoon succesvol en voor treffelijk betaald schilder.

Zanredam is geboren in 1597 en is overleden in 1665, als ik het wel heb.

Dus eigenlijk voor die tijd heeft hij een vrij redelijke levensduur er opgezet om het zo maar te zeggen.

En Zanredam was gespecialiseerd in architecture schilderen.

Waarbij ook weer het hoofdonderwerp van zijn architectuur, schilderbedrijf, dat waren kerken.

Kerken zowel qua interieur als zowel als exterior.

Kijken we even naar het schilderij dat u ondertussen hebt gevonden op uw iPad, hoop ik.

Dat moet haast wel, want ik kon het ook met een paar toetsen, kon ik het vinden.

Ik heb het natuurlijk vaak in werkelijkheid gezien en op z'n zelf is het vaak zo zeker bij prachtige schilderijen.

Dat u ze toch was de even kan in werkelijkheid moet zien.

Het hangt nu, het bojmans te worden verbouwd, dat zal waarschijnlijk denken ze duren tot 2135.

Dus dat kan nog wel een rijdende eeuw duren, maar die hebben daarvoor een depot voor het gebouw gezet.

En ik heb begrepen dat het schilderij daar zichtbaar is.

Het interessante bij Zanredam, ik zal zo iets verder zeggen over dat schilderijen.

Waarom ik het zo mooi vind, maar misschien kan ik al meteen constateren.

Twee van de allermooiste schilderijen die in de 17e eeuw zijn gemaakt zijn stadsgezichten.

En dat is natuurlijk het fameuze gezicht op delft van Vermeer.

Met de twee poorten, Schiedamse Poort en, wat is de ander Rotterdamse Poort volgens mij.

En dat is dit schilderij van Zangendam, de Mariaplaats.

Want als u naar dat schilderij kijkt, dan misschien ziet u het eigenlijk al, ook als het een plaatje is.

Het straalt iets rustig uit, iets beschouwend.

Het is alsof de tijd even stilgezet is, of even de eeuwigheid inkijken.

Of, als u dat wil, het is een hele rustige zondagoogend met prachtig licht, herfstlicht.

U ziet op het schilderij, aan de rechterkant ziet u de Mariakerk.

Dat was een grote, romanse kerk in Utrecht, die er niet mee is overens.

U ziet links, u ziet de buurkerk, die er nog wel is, dat is tegenwoordig een museum.

En u ziet in het midden de domtor.

Zoals iedereen weet, de mooiste kerktoor in van Nederland.

Wat mij betreft ook de mooiste kerktoor in van West Europa, ja.

Wordt ook gerenoveerd nu, hè?

Ja, en de geruchten gaan, dat die op tijd, ruim op tijd klaar zal zijn.

Je begrijpt, ik was al hartstikke ongerust, dat ik dood zou gaan worden.

Die klaar, ja, ik heb natuurlijk langs een maand met dat gerenoveer in Nederland.

Het duurt allemaal zo verdomd lang dat je elke keer denkt, ja, dan straks ben ik dood in een Rijksmuseum.

Hoe lang heeft dat niet geduurd, hè?

Ja, je neemt dat boymansgoed, ze hebben dan een depot erbij gebouwd, maar kan nog wel 200 jaar duren voordat het klaar is.

Het is, nou, daar maak je dan toch van zorgen over, natuurlijk.

Ja, de domtor.

Dus kijk even naar dat schilderij en naar die wonderlijke rust die het in feite uitstraalt.

Het interessante is, Zahngedaan heeft een paar maanden in Utrecht doorgebracht, al in 1638.

En toen heeft hij ook een precies tekening gemaakt van wat op dit schilderij staat, maar heeft het schilderij pas gemaakt.

In 1663, in feite, is het een heel laat werk, een laat meesterwerk.

Ja, ik wil al zeggen, dat had ik van tevoren bedacht, één dat deze twee nu genoemde schilderijen tot de vijf mooiste stadsgezichten van de 17e eeuw horen.

Dat zijn mijn eigenaardige dingen, natuurlijk, dat bij mij weet de Rembrandt nooit de stadsgezicht. Een echt overtuigend landschap heeft geschilderd, maar alleen hebben we nu wel een energie overmaken, natuurlijk.

Maar toen dacht ik, als ik zeg twee van de vijf, dan weet ik die andere drie ik niet.

Deze zijn zo, het gezicht op Delft en dit gezicht op de Marienplaats zijn zo overtuigend, zo schitterend.

Ik zou het misschien ook wel eens naast elkaar willen zien hangen.

Overigens in het Mauritshuis hangt het gezicht van Vermeer op Delft tussen twee schilderijen van Zaredam in.

Wel nu, Zaredam, Zaredam heeft een klein ervige schilderd en dat zal blijken uit zijn werkwijze, waarom het zo'n klein ervige is.

Want Zaredam was een extreem perfectionistische schilder van kerk interieur en de buitenzijde van gebouwen,

want hij maakt alles op. Dus in Kerkermat die hoeveel tegels te lagen en hoe breed en hoe lang die waren en hoe dik de pilaren waren en hoe ver ze van elkaar af stonden.

En daar vervolgens maakte hij een architectonisch en dus perspectiefisch verantwoorden tekening van het interieur van die kerk en pas dan maakte hij zijn schilderij van Zaredam kom fantastisch tekenen.

Ik ben ook wel weer geneigd om generaliserend te zeggen, als je niet kunt tekenen dan wordt dat schilderij vaak ook niet veel zaakzillig gezegd.

Ik heb de beste tekenaars die ik die kunnen ook vaak schitterend schilder.

Het Utrecht Zaglief heeft me kwader genoeg een hele reeks van prachtige tekeningen van Zaredam die ze bij mij weten gaan publiceren in een boek.

Wat dan ze daar heb ik een kleine bijdrage aan gegeven. Dus dan kunt u eventueel opletten, want die bevonden zich in het agrief en waren eigenlijk niet toegankelijk.

Goed, hij maakte dus een tekening en dan pas werd het schilderij dus al met al heeft hij zo'n vijftig schilderijen nagelaten die eigenlijk allemaal vrijwel allemaal van uitzonderlijke kwaliteit zijn.

Terwijl je natuurlijk denkt, als je ziet hoe precies die werkte, dan denk je aan een beetje een kille, beschouwende manier, maar het gek is, bijna al zijn schilderijen hebben die grijmzinnige samen.

Misschien niet zo sterk als het gezicht op de marienplaats, maar het zijn aantrekkelijke schilderijen door de toon van het schilderij, door de kleurkeuze van het schilderij.

Het zijn geweldige schilderijen eigenlijk. Hij was goed bevriend met Jacob van Kampen, ontwerper van het paleis op de Dam, sorry, het Amsterdamse stadhuis op de Dam.

Ze kreeg van Kampen ruzie met de gemeente en is vertrokken voordat het feitelijk klaar was, is er iemand anders, is het er slot afgemaakt.

Van Kampen was, ik kende Saga Dam omdat ze dezelfde schoolmeester hadden, hoe heet het schilderschoolmeester hadden gehad, en van Kampen was, afgezien het feit dat hij een verdienstelijk architect was, ook de ontwerper van het Mauritshuis trouwens,

was van Kampen ook een vrij bekwame schilder, maar als je nou van Kampens werk ziet dan zie je toch dat hij prima kon schilderen, maar dat het heeft iets modieus, het is, het mist, ja dat is natuurlijk een beetje verhaal gepraat, maar in de zijkant, het mist de ziel van die kerkdingen van Saga Dam terwijl je denkt, hoe kan het nou dat iemand die zo precies werkt, architectoonisch zo verantwoord aan de slag is,

zulke gevoelvolle schilderijen maakt, die je je leven lang eigenlijk niet meer vergeet, juist door de stemming die ze op een of andere gelijk, grijmzinnen, herwijzen, weten uit te stralen.

Van Kampen heeft de oost een herwelde getekening gemaakt van Saga Dam, waar hij ook een beetje bozer gekeikt was, of zijn lot als klein, bochtmannetje, hem toch wel een beetje dwars zat.

De meeste schilderijen heeft Saga Dam gemaakt van de Sint-Bavo in Haarlem, dat brengt mij er nog weers toe, dat mocht u toevallig in Haarlem zijn, bezoek de Sint-Bavo, een fantastische kerk in allerlei opzichten, en ik hoop vooral voor u, dat als u daar zit, en die keren dat ik er heb gezeten, ik zal niet zeggen dat ik hem wel alleen was, maar veel mensen waren er eigenlijk niet,

en daar moet je hopen dat de organist op dat fantastische orgel in de Sint-Bavo speelt, dat is echt hond uit overweldigend, ik kan het niet anders zeggen, maar ook het interieur is geweldig, en dat is iets kerkinterieurs hebben toch iets, en ze klinken ook anders stukken, en dat ligt aan de enorme hoogte die ze natuurlijk vaak hebben, dan zeg maar normaal gebouwen,

en iets van die wonderlijke sfeer in kerk, en dat brengt Saga Dam op voortreffelijke wijze over, Saga Dam was geboren in Assendelft, dat is een klein plaatsje in Noord-Holland, en hij heeft ook een meesterlijk schilderij gemaakt van de kerk in Assendelft, waar je de dominie op de kansen ziet staan, waar hij heel lollig de grafsteen van zijn vader ook voor in het schilderij geschilderd heeft, maar het is ook weer zo'n schilderijtje met een enorm overtuigende sfeer, je denkt ook bij jezelf, er veel mensen zaten er ook niet voor die dominie in die kerk in Assendelft,

en ik denk dat het in het Rijksmuseum hangt, eerlijk gezegd, dit schilderij, want daar heb ik al duidelijk gemaakt, de Marienplaats, is in de later 19e eeuw gekocht, er heb broymands van Beuningen en Bevinsig daar ook nog steeds.

Even kijken, heb ik nu bijna alles gehad? Nee, ik moet natuurlijk iets uitleggen over wat er op dat schilderij staat, want die Marienkerr, die ondertussen verdwenen is, en daar kun je op het schilderij al zien, die verkeert in een lichtelijk ruïneuze toestans, want links op de Marienkerk zie je al dat er een struikje groeit, en dan weet je dat het onoud van de kerk de wens overlaet, het is ook duidelijk dat de linkertoren van de Marienkerk al verdwenen is, de rechters toon staat er nog, maar ook de rechters toon is al in de 17e eeuw afgebroken, en de façade van de kerk is ook al in de 17e eeuw afgebroken, en ook in de slot te zijn, de armelijke standen van de Marienkerk zijn afgebroken op bevel van Napoleon, geloof ik, in de vroege 19e eeuw, en op dat plek is kunstene wetenschappen gebouwd, gebouwd waar nu het Utrechtse conservatuur in zit, en dan moet ik zeggen dat Utrechtse conservatuur, dat is afgevikt aantal jaren geleden, en toen hoopte ik zo dat ze de Marienkerk zouden herbouwen op die plek, maar niemand is op die lumineuze gedachten gekomen, overigens is de rechters toon weer de kloostergang van de kerk die bestaat nog, maar daar is wel zo ontzettend veel aan gerenoveerd en gebiemeld, ik ben er wel eens gaan kijken, maar daar word je echt niet vrolijk van, die Marienkerk was een zondelingenkerk, want ik begreep dat die ook architectonisch niet erpast, in het gangbare patroon, ze zijn daar aan gebouwen, ze zijn daarmee begonnen in de later 11e eeuw, zeg maar 1185 of zo zou wel even geduurd hebben voordat die klaar was, maar zoals ik al duidelijk maakte, hij bevond zich in de 17e eeuw eigenlijk al in ruïneuze toestand, Saarandam heeft ook uitgebreid het interieur van de kerk geschuldigd, dus ja ik nou nog een keer kunst de wetenschappen af te laten vinken om het alsnog te herbouwen, dat zit er niet in, maar dus je kunt aan de gevel, dat kun je er heel goed zien op het schilderij van Saarandam, eigenlijk wel zien dat het niet een typisch Nederlandse kerk was uit de middeleeuwen, uit deze specifieke periode, het doet meer denk aan een Italiaanse kerk uit de vergelijkbare periode dan aan een Nederlandse kerk, wat kunnen we verder dan nog van zeggen, dat er, je ziet de domtoren erop staan, die stond er natuurlijk ook al, als het schilderij gemaakt werd, ook al is het een beetje 500 jaar of sowieso iets dergelijks, Saarandam was in zijn tijd, ik ben nog een belangrijk schilderij van Saarandam, vergeten, dat hangt in de Ierregalerij van het Rijks Museum. U weet die Ierregalerij, waar je ook, geloof ik, als je genoeg betaald of als je van de Koninkhuis bent, kunt dineren, mag ik nog eens zeggen hoe wezinwekkend ik dat vind. Hou daarmee op, wat een flauwe kul, dat je tussen die meesterwerken aan je klotenbiefstukje kunt beginnen, ik vind dat echt niet kunnen. Hou op met dineren in de Ierregalerij. Dat vind je dan niet dan kunnen? Nou ja, daar ga je niet zitten eten, je gaat naar die schilderij, je zit te kijken. Dit is dan, die kost geld en dat is deftig om dan daar te zitten. Dus daar doen ze dan gewoon ook statiedinezen en voor andere proleten kan je daar ook ongetwijfeld voor in een onbedrag gaan zitten eten. Zoals je naar het schijn voor 30.000 euro in zaal van het Louvre kunt duren, heb ik me, heb ik laat maar laten vertellen. Ik vind dat niet passend, ik vind een museum moet een semi-sacrale sfeer hebben.

Het moet er een beetje stil zijn, gaat daar niet met de vorkijnen messen, zit er allemaal op de bordekom op, dat ik vind dat echt niet kunnen.

Maar goed, kijk naar die schilderij, kijk alweer als je nu toch bezig bent, want dat schilderij in de Ierregalerij zit oude Amsterdamse stadhuis.

Het Amsterdamse stadhuis is niet zo heenlang daarna afgevik en toen is dus het nieuwe stadhuis. Maar dat oude stadhuis is enorm zebant, dat kan ik absoluut garantieren als u het niet kent.

Zoek het even op trouwens, als u op je iPadje Zangerdam gevonden heeft, Pieter Zangerdam, dan zult u zien en dan ziet u ook de andere meest bekende schilderij.

Maar hij heeft ook in Utrecht vrijwel alle kerken gedaan, zowel extere uur als interieur.

En het aarde eigenlijk van die Mariakerk is dat Jan Wijsenbroeg, dat is een 19e eeuwse schilder, een fantastische schilder.

Overigens kan ik ook u warm aanbevelen, kijk even, dat is toch het wonder van de moderne techniek dat u op zo'n iPadje meteen even kunt zien.

Het is niet natuurlijk zoals daar aan de muur in een museum hangen, dat is allemaal waar, maar ook Jan Wijsenbroeg is zeer de moeite waard.

En die heeft een soort reconstructie van de Mariakerk in Utrecht geschilderd op zijn hoogtepunt. Toen is de toerens er nog stonden, de gevel in takt was en nog niet een struikje uit de dak hoort groeide.

Overigens was ik in Rome bij dat Pantheon, een voormalige Romeinse tempel, die er al 1700 jaar staat, dat ding met de gat in het dak.

En dat uitzonderlijke dak van gegote beton, dat hebben we 1500 jaar lang niet meer gekund en pas in de 19e eeuw konden we dat weer.

De kwaliteit van het Romeinse beton was uitzonderlijk, omdat ze vulkanische as als bindmiddel gebruikt.

Wel nu, ik liep om het Pantheon heen en daar groeide ook weer een struikje uit de dak hoort dat je denkt,

dan hebben die Italiaan er daar een uniek monument namelijk een voormalige Romeinse tempel, die omdat het natuurlijk een kerk geworden is, de tijden overleefd heeft.

En daar groeide er een struikje in de dak hoort, hoe kan dat nou?

Ook dus bij deze Romeinse kerk, die op dat schilderij van Saint-Renaam staat.

Maar kijk ook even naar het schilderij van Jan-Wuis en Boeg heeft u een idee hoe de kerk er ooit bij stond.

De kerk was een onderdeel of van het mythische kerkenkruis van Utrecht.

Dat zijn, dan weet ik wel een stuk, een, twee, drie, een stuk of vijf kerken.

Allemaal deels te zelder tijd begonnen, of dat ook bedoeld is,

dat kerkenkruis of dat het min of meer toevallig ontstaan is,

dat blijft een beetje een onbeantwoorde vraag.

Maar voordat u daarover gaat zitten piekeren, kijk vooral naar het schilderij van Saint-Renaam.

Bent u toch in Rotterdam, ga even in dat de Polkerkert schijnt heel aardig te zijn

en blijf enige tijd verwijlen in de blik op de eeuwigheid die dat schilderij van Saint-Renaam biedt.

Een groot schilder.

Wij zitten ook zodat veel mensen, ik sprak van de week ook mensen,

die waren helemaal fan van de Museum Jaakkaart, want ze zeiden, nu kunnen we.

Ja, ik ben een groot voorstander van de Museum Jaakkaart, mensen ik niet.
We hebben dat drama, hebben we beleefd.
En ik moet zeggen, ze zijn op hun sreden teruggekeerd.
Dus ik hoefde niet meer in te loggen met passwords en de andere flauwe poppenkast van de internet.
Dus ik kreeg hem gewoon keurig toe, dus het duurt naar betaling.
Ja, maar dat wilde ik zeggen, dat mensen dus een tip eigenlijk, wil je dat nou allemaal zien naar meerdere dingen kijken, dan is de Museum Jaakkaart.
Fantastisch, ik had overgegaan, het is naar binnen, behalve bij extra speciale toonstelling, maar daar moet u sowieso niet in gaan.
Je moet eigenlijk altijd met zee bezoeken op het moment dat u denkt dat ze zo leeg mogelijk zijn.
Dat er niet 3.000 mensen zoals bij die nachtwacht met de iPad staan te fotograferen.
Wat zien we bij de Mariaplaats nog van dit stukje geschiedenis?
Ach, goed dat je het vraagt, heel goed dat je het vraagt.
Want als u nou uit de trein komt in Utrecht en u loopt via de Mariaplaats naar de binnenstad, dat is ook de kortste route naar de binnenstad, u gaat dan dus niet langs Tivoli en zo, maar u gaat, laten we zeggen, iets zuidelijker.
En u bent halverwege de Mariaplaats, handeljk dat ik het vergeten was, dan springt de gevels van huis en springt iets uit.
Dus de rooilijn, die wordt, het werkt af in het schrijle gebouw van Steenkolen Handelsverheden, heel vroeger was het zo, en dan springt de rooilijn iets naar voren, waardoor dat als het ware op de stoep een soort muur is.
Op die muur hangt zo'n tegeltablo, wat de gemeente Utrecht tegenwoordig heeft, voor dit soort dingen, van het schilderij van Zangerdam, van de Mariaplaats.
En het is fantastisch goed gedaan.
Dus ook voor mensen die toevallig voorbij komen, pastanten, niet waar die je druk hebben, blijf even staan voor de evenheid.
Mooi, sowieso leuk om Utrecht in de binnenstad door te wandelen.
Ik vind die tegeltablo is ook een fantastisch aspect.
Nu ook al die muurschilderingen, want, wat ik even vergeet, ik woon hier in de, hoe heet het, straat?
Frans Hallstraat.
In de Frans Hallstraat, ja.
Kijk we even naar de persanten.
Even achter mij is de Zangerdamstraat.
Bij het begin van de Zangerdamstraat is aan de Westgrand, is een dode muur, en daarop is een kerkinterieur van Zangerdam geschilderd.
Fantastisch gedaan ook.
Want dit heet hier ook de schilders, buurt of schilderswijk?
Het is de schilderswijk, ja.
Wat een wijk is weet ik niet, maar in ieder geval is het de schildersbuurt.
Want dit is de Frans Hallstraat, dan heb je de Zangerdamstraat, dan heb je de Rembrandtkade, dan gaan ze me doen.

Dus die is heel bekend in Den Haag, de schilderswijk,
maar die heb je dus ook in Utrecht.
Ja, maar de kwaliteit van de schilderswijk is weer een heel andere dan de schilderswijk in Utrecht.
Ja, ja, dat is bekend.
Oké, nou laten we even nog kijken naar wat vragen,
want in Amerika zijn er een paar staten die herstelbetalingen gaan betalen
aan in ieder geval slachtoffers van het slavernijverleden.
Daar hebben we hier in Nederland de hele discussie gehad over de excuses daarvoor.
Dus ook daar wat vragen over hoe je daar tegenaan kijkt.
Nou, als ze dat dan toch aan doen,
ik ben heel benieuwd hoe dat dan moet worden gedaan, die betalingen.
Want hoe zit dat precies met nakomelingen en hoe kom je daar achter?
Wie wel en wie niet, dat ben ik wel benieuwd.
Nou, maar als ze dan toch bezig zijn, is er natuurlijk,
als ik het zo hoor, ook nog weer de bekende vergeten groep van de Indianen.
En daar waren het niet.
De vermerkens, miljoenen Indianen,
momenten die worden aanboord in Amerika,
het moment dat het volgens ons dan ontdekt werd,
dat is ook zo iets, we hebben van alles ontdekt,
wat natuurlijk al lang ontdekt was, alleen niet door ons.
Dus ik zou zeggen, dan is zo komen Indianen,
vooral ook een aanmerking voor herstelbetalingen.
Want die hebben echt enorm geleden
op de verovering van de Verenigde Staten door de Europeanen.
Het gaat met name van families van zwarte Amerikanen,
die systematisch gediscrimineerd zijn,
met name van linkse staten, die zijn ervoor.
Wordt er gezegd.
Maar goed, dan ook graag de Indianen.
Even kijken wat er nog meer wordt gezegd.
Gemeente heeft al excuusen aangeboden en overweegt
een vorm van betalingen, net als ook de provincie.
Dat wordt in ieder geval door veel mensen daar in ieder geval omarmd.
Maar het zijn dus de links gestaten die dat vinden,
wat natuurlijk ook niet zo heel gek is daarin.
Nee, voor de Indianen zou je natuurlijk ook lang niet alle staten wel.
De Indianen woonden in principe,
dat vind ik altijd zelf zo tragisch in Amerika,
als je daar rondrijdt met je auto,
dat je bij ontzettend veel van die namen begrijpt
dat dat Indianse namen zijn.
De Mississippi is een Indianse naam.

En de Sequoia's hebben ook een Indianse naam.
En allerlei rivieren in Amerika hebben een Indianse naam.
De Susca henna en dat soort van...
Welke rivier ligt Washington ook weer.
Dat zijn allemaal...
En dan weet je dus dat de naamgeving van dat enorme land eigenlijk door anderen is gedaan die verdwenen zijn.
De naamgevers zijn verdwenen.
Andere vraag. Utrecht heeft op 111 personen een coach.
Wie is de coach van Maarten?
Ik ben benieuwd naar de antwoorden.
Coach? Ja.
Ik weet van niks.
En waar gaat die meneer coach maar in coach?
Volgopstaan of zo?
Of moet ik me daar precies van voorstellen?
Dat moet Pieter Brasser uit Huls misschien even uitleggen.
Andere vraag die hij stelt,
is eruit de EU de Nederlandse zeevis rijden nekkom.
Dat zou best kunnen.
Nou ja...
Bij mijn weten aan de ernstige overbevissing
in Nederland wordt een vrij grote schaal.
Bijvoorbeeld op Tesla ook.
Die zeevis rjischepen worden opgelegd en afgebroken.
Maarten heeft het gehad over de RAF.
Een extreem-rechtse club.
Maar extreem-links...
Niet een extreem-links club.
De Grote Armeefraktion.
Oké, want hij zegt extreem-links is veel gevaarlijker.
Als er ergens een demonstratie is en de autoriteiten van nemen dat...
Dit is wel tragisch wemen die niet luisteren kan.
De Grote Armeefraktion was een extreem-links-terroristische beweging.
Oké, even kijken of hij dat al goed heeft begrepen.
Maarten heeft het over de RAF.
Extreem-rechtse is geen sympathieke club.
Maar extreem-links is veel gevaarlijker.
Dat is een beetje kletsboek dus.
Als hij die niet begrepen heeft.
Dat de Grote Armeefraktion een linkse organisatie was.
Ik dacht dat ik dat toch vrij duidelijk had gemaakt.
Oké, maar goed.

Maar hij is dus wel met je eens dat het een gevaarlijke club is.
Nee, niet echt gevaarlijk natuurlijk.
Uiteindelijk is het te kinderwerk.
Ik bedoel, straattheater.
Ja, dat heeft wel doodig gekost.
Dat is waar.
Maar een bedreiging en systeembedreiging was het ook niet.
Sterker nog, de veel te sterkere reactie van de overheid
was eerder systeembedreigend dan de oorzaak van de reactie.
Ja.
Dan een reactie van Roeland Rijnders uit Bremen.
Een erg interessante podcast over de moderne geschiedenis van Duitsland.
Daar begint hij mee.
En dan zegt hij, sinds een aantal maanden,
woning net als Maarten ook een tijdje heeft gedaan in ons grote buurland.
En het valt mij zo op,
dat je om de haven klapt, een standbeeld van Bismarck tegenkomt.
Vaak op een paard.
Zal Maarten het leuk vinden,
een keer uit te wijden over de geschiedenis van de Duitse vereniging Eind 19e Eeuw.
Ja, daarin speelt Bismarck een centrale rol.
En ja, Bismarck heeft natuurlijk niet dat stampel wat Adolf Hitler,
of hij zette wat de derde rijk met zich meebrengt,
dus daar zie je nooit herdenkingen van of afstandbeelden.
En toen wij bijvoorbeeld in Italië, nou als je een klein beetje opletten,
we moeten het van de Mussonini-standbeelden,
maar daarvan is het natuurlijk in Duitsland,
ten aanzien we niet van geen sprake in feite.
Ik wil wel eens iets over Bismarck zeggen,
wel een heel interessante figuur,
wil ik best doen.
Zonder Bismarck was het niet Duitsland in deze vorm,
tot een ene uit geraakte gelijktijd heeft hij ook wel gezorgd
dat Duitsland een heel conservatief behoudend land was,
waar de landadelen een prominente rol speelden.
Hoe komt dat terug in de reis die je nu gaat maken naar Duitsland,
speelde het dan enige?
Welkom in uil, want wij houden ons bezig met de schrijnings van de DDR.
Dus wij starten eigenlijk met het begin van de Kaan-Horlo.
Hoe is de DDR tot stand gekomen,
wat was de DDR de regisse bezettingszonde?
Als je even op de kaart kijkt,
kan iedereen ervast aan bevelen kijken even op de kaart,

hoe groot die was natuurlijk.
De BRD was toen de DDR daarbij kwam,
dus zeg maar in 1989,
dat was de reden dat dat Zetsche, Lubbers en Allee en Mitterrand,
oh jee, in Duitsland wordt er een enorm stuk grond erbij.
Terwijl ja, de DDR is nog steeds een beetje een patiënt.
Niet de steden over zo lijpt zich als een topstad,
maar het platte land is, kijk, de AFD wortelt uiteindelijk in de DDR.
En de AFD is eigenlijk de geruwelijke vloek,
die de DDR over de BRD heeft uitgesproken.
Want die staat, de AFD staat nu gelok op 20 procent ofzo.
Martin, beste Maarten,
hartelijk dank voor alle podcasten,
ze zijn zeer leersaam en vermakelijk,
bovendien spreekt u meer podcast in dan God kan beluisteren.
Dat brengt mij op de podcast van gisteren,
toen u vol aflof was over Kees van der Staai.
U vond hem onder andere zeer fatsoenlijk,
in bijna dezelfde adem verwierp u de doodstraf.
Nu is de SGP een groot voorstander van de doodstraf.
Hoe vind u dat met elkaar te rijmen?
Nou, je kunt een heel fatsoenlijk iemand zijn
en toch een voorstander van de doodstraf.
Dat kan.
Ik ben geen voorstander van de doodstraf,
het is op zichzelf niet...
Het feit of je voor of tegen de doodstraf bent
past niet in een fatsoenlijk of niet fatsoenlijke rubriek.
Als het waard is, niet zo dat allen
die in voorstander zijn voor de doodstraf
per definitie onfatsoenlijk zijn.
Nee.
Je kunt bijvoorbeeld uit religieus of culturele overwegingen
kun je een voorstander van de doodstraf zijn.
Alleen, ja, de doodstraf is wel een beetje
het probleem van de doodstraf is.
Weet je zeker dat de patroon in het gedaan heeft.
Dat menen we altijd geweldig zeker te weten
met Amerika blijkt dan een loop in de band
in tientallen gevallen
dat de heen die het zogenaamd gedaan hebben
helemaal niet gedaan hebben.
Dan zit je wel met een probleem met je doodstraf.

Het is iets wat je niet meer ongedankend maakt
of ze laten die mensen eindeloos wachten
en we hebben nu dat gezodemieter
met die injecties die niet werken.
En dan zouden mensen CO2 gaan in adem
of stikstof gaan in adem.

Ja.

En als je dan even rekent
die man blijkt sinds 88 in de doodsels te zitten
en je kunt even uit als 35 jaar
dat is toch door en dat is nou onfatsoenlijk.
Dat zou ook van de kees van de staa
denk ik geen voorstander van zijn.
Dan over de Sinterklaaspartij.
Je hebt een keer gezegd in de potters.
Als je een Sinterklaaspartij begint
krijg je nog waarschijnlijk één zetel.
Ik denk meerdere zetels.
Ik reken bij als ik start met een Sinterklaaspartij
natuurlijk ook met zwarte-zwarte pieten.
Nou, ik denk dat ik heel graag 5 zetels uitkom.
5 zetels.

Nou, hier zegt iemand
er is een vergelijkbaar experiment gedaan
in het Verenigd Koninkrijk.
Teleurgesteld door de lokale politiek
besloot vorig jaar iemand zijn chatland
Pony Patrick Ter verkiezing te stellen
voor de burgemeesterspost.
Die Pony die werd inderdaad verkozen
als burgemeester van het plaatje
Cockington in Engeland.
Galligula heeft toch zijn paard
tot konzul gemaakt.
Dat zit er ook weer.

Dat was een Romeinse keizer.
Peste Maarten, ik hoorde dat je kritisch bent
op de uitbreiding van de brics samenwerking.
De landen mogen dan weinig gemeen hebben
maar ze bezitten wel een groot deel van de
wereldwijde voorraad aan kritische grondstoffen.
Ja, zeker.
Onder andere van belang voor de energietransitie.

Als ze alleen al op dit onderwerp
elkaar weten te vinden
dan kunnen ze het ons knap lastig maken.
Complimenten voor de podcast, zegt Robert Cock.
Nou, ik zou niet weten hoe ze ons zo lastig zouden
kunnen maken omdat ze allemaal zullen concurreren.
Want waar moeten die grondstoffen
wat niet over heeft gebruikt worden
in de industriële landen natuurlijk
waar wij een deel van uitmaken
wij kunnen ervoor
je hebt niks aan grondstoffen
als niemand ze hebben wilt, toch?
En wij hebben ze nodig.
En in de Centrale Afrikaanse Republiek
heeft ze niet nodig.
En dan zal het er afhankelijk van zijn
wie de beste prijzen heeft natuurlijk.
Bovendien hebben we dat hele verhaal gehoord
over die unieke grondstoffen.
En vooral die, hoe heet het ook weer?
Nou, bepaalde zonderingen, aardmetale geloven
die China zo hebben en wij niet.
En dat bleek gewoon omdat we niet gezocht hadden
dat we heel tevreden hadden.
Dat konden we dan kopen.
Maar nu blijkt bij een beetje onderzoek
dat de Sveden ook vol zit
in het zeggelijke kei.
Dan krijg je natuurlijk weer de omwoning
die tegen mij krijgt wel een probleem.
Maar het blijkt daar best,
het is een beetje net als olie.
Vroeger had je al plekken in de wereld
die alleen een stok in de hond steken
en ik kwam olie uit.
Zuid-Californië.
En die is van die Amerikaanse olie-industrie.
Maar overal er bleek vrijwel overal olie te zijn.
Zuidoos-drenten.
Een van de grootste olievelden van West-Europa.
Heb je nog gezien dat de India gelukt is
om naar het Maan te gaan

dat ze ook een karretje daaronder hebben laten rijden?
Ja, weet je wat ik daarbij dacht?
Zonder van de centen.
Dat had nou toch zeker een India beter gebruikt kunnen worden.
Weer een karretje.
We hebben daar sinds 1969 staat er al een karretje.
En de India is ook,
alsof ze het buskruid hadden uitgevonden
van een vrouwenkoel.
Leuk toch voor zo'n land?
Die toch een beetje nog opkomend zijn?
Zonder van de geld.
Een succes wat ze kunnen vieren daar.
Wij sturen toch ook geen karretje naar de Maan?
Misschien met Rutte erin.
Maar als je hieronder vraagt over de grote van de nieuwe partij van omsicht
omsicht wil iets veranderen in Nederland
dan is het toch vreemd dat die zijn politieke gewicht
gaat beperken qua maximale hoeveelheid kandidaten.
Het gaat er om de maximalisering van je invloed.
En dat doe je mensen in zinsdienst door in ieder geval
de democratie door goed na te denken
met de juiste voorstellen te komen
en er zoveel mogelijk stemmen te recruten.
Nou, kijk, je kunt dat op twee manieren zien.
Omsicht zegt, wil ik mijn invloed maximaliseren
dan moet ik mijn partijbeweging,
wat ik ooit precies noemen wil,
moet ik langzaam uitbouwen zodat die solide kan wortelen
en niet weer zo'n één dag vlieg wordt
als we in de afgelopen jaren hebben gezien
niet waar de helpt PF en de PVV
die nog steeds over voor een grote partij is
maar natuurlijk die feiten betekenden sloos.
En bijzit, je ziet, je gaat zitten daar op je voorste bank
altijd met hetzelfde boos en ontevreden gezicht
in het zogenaamde NEP-parlement
en daarna hebben we natuurlijk terier gehad,
het is enorm.
En om die reden, en daar zit wel wat in,
zegt Omsicht, ik doe het stap voor stap
want dan kan ik mij wortelen
en dan weet ik zeker dat ik niet bij de weer...

O, je schroek.

Ik schrik me onhoorlijk, wat is nou weer voor een idiot.

Nou ja, dus ik kan me dat van Omsicht,
kan ik mij dat wel voorstellen.

Je ziet zelfs bij mevrouw van de BB-beweging
dat die vergelijken met de virtuele stand
in de peilingen van afgelopen provisale statenverkiezingen
toen ze voor de Tweede Kamer op 1.30 zetel stond.

En daarvan is het dan ook al 13 kwijt
of zo, als het dan niet meer is.

En dan nog één vraag over de Duitslandafleveringen
in 1939 sluiten de Sovjet-Unionatie Duitsland dan pakt,
ook wel het monsterverbond genoemd,
het Molentof von Ribbentrop pakt,
of het niet aanstalsverdrag.

En de vraag is of je daar eens wat aandacht aan kunt schenken,
zegt de Louis-Floedweld.

Dat wil ik best doen.

Dat was natuurlijk voor beide partijen een heel aantrekkelijke optie
en de mogelijkheid om met de Sovjet-Unionatie in zee te gaan
voor zover die überhaupt ooit onbestaan heeft,
die hebben de Engels en de Fransen wel een beetje laten liggen.

Als je ziet hoe die missie van de Engels
om over zoiets te gaan praten,
die ging er persgip naar de Sovjet-Unionatie
en dat jij denkt, maar nou,
dit is treneren op hoog niveau,
kenlijk hebben ze er niet zo'n pub in
en die conclusie heeft Stalin waarschijnlijk ook getrokken.

Maarten, ik heb nog een vraag.

Wat is er nodig om ervoor te zorgen
dat Trump geen mogelijkheid krijgt om president te worden,
vraagt Jessica uit Drieberg.

Ja, ik moet zeggen dat ik ongelukkiger wijs nog niet gebeld ben
door de democratische partij in de Verenigde Staten
om daarvoor de oplossing aan te bieden.

Ik heb geen idee.

Ik wil, ja, je kunt het allemaal netjes uitrekenen gesteld.

Hij wordt, dan kan je.

Het gekste, vind ik wel,
dat we net doen of het aanstang in november is.

Dat kan al een jaar.

Dat kan van alles gebeuren.

Maar goed, hij was er ook een week in de politiek
in zo'n leeuwigheid.
Wel die processen zijn, wel in de verkiezingstijden,
24 maart volgend jaar.
We weten nu al lang dat hij die processen handig uitbuiten
en eerder meer dan minder stuurt.
Maar dit heeft hij zelf niet bepaald,
het hebben die die aanklaas ervan.
Hij heeft bezwaar gemaakt om het naar de verkiezingen te doen.
Ja, maar nee, ik vind dat,
ik moet ze gewoon aan de regel,
de reguliere termijn houden lijkt mij.
Ik kan dat niet goed beoordelen.
Op dat moment is wat nu is aangekondigd
mij best.
Het maakt namelijk toch niks uit.
Wij hopen allemaal dat hij dan eindelijk
in de gevangenis,
met leuke scènetjes
dat hij uit de gevangenis gaat besturen
en zo.
Fijtelijk is dat de democraten
met een vrij gegruime
meerderheid moeten winnen
om het elektro-alcollege
te passeren.
Biden had gewonnen
de vorige keer
ik meen met 8 miljoen stemmen
meer in de popular vote
en maar
als er 54.000
44.000 stemmen
anders waren uitgebaagd
in Michigan, Pennsylvania,
Wisconsin, had Trump gewonnen.
Kijk even weer.
Hij blijft hier maar een beetje rondwarren.
Hij heeft nu wel niet heel veel
kracht.
Hij heeft niet heel veel kracht.
We doen meer vragen wel de volgende keer
dan gaan we dus ook een van die boeken doen.

[Transcript] Maarten van Rossem - De Podcast / #477 - India op de maan, Saenredam en Omtzigt

Wil je die aflevering niet missen? Abonneer je dan nu op Maarten Verross om de podcast.

Het Atoombom project is een gigantisch project waarbij 100.000 mensen betrokken waren wat allerlei verschillende leiders had.

Maartens reactie op de film Openheimer.

En ruim 5 uur lang college over de geschiedenis van de Atoombom.

Het luisterboek Atoombom luister je nu via de link in de shownotes.

Na kunstmaat gintligentie de kwantumrevolutie.

En dat heeft misschien nog wel meer impact op je leven dan A.I.

Je hoort er nu alles over in C level.

De podcast vind je via de link in de shownotes.